

11.M.909/2013/7.

Alkotmánybíróság

BUDAPEST
Pf. 773

1535

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/111-2/2014	
Érkezett: 2014 MÁRC 04.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 1 db. Bírósági adta db	<i>llm</i>

A [redacted] Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a [redacted] által képviselt [redacted] felperesnek – [redacted] által képviselt [redacted] alperes ellen társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indított perében

k e z d e m é n y e z i

a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) **37.§ (1) bekezdése** – az alábbiakban félkövérrel szedett, aláhúzással kiemelt – **alaptörvény-ellenességének megállapítását és az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását:**

„37.§ (1) A Tbj.-ben biztosítottak minősülő személy biztosítással járó jogviszonyának 1997. december 31. napját követő időtartama szolgálati időnek számít, **ha erre az időszakra az előírt nyugdíj járulékot a biztosítottól levonták**, illetve a 38.§ (2) bekezdésének a)-b) pontjában említett személyek esetében megfizették.”

A felperes szolgálati idő elismerése iránti kérelmet terjesztett elő az alperesnél 2012. augusztus 24-én. Az alperes az 5-08302/2012/0012 számú határozatában megállapította, hogy a felperes az 1969. június 12. és 2011. december 31. között fennállott jogviszonyaival 35 év 89 nap szolgálati időt szerzett, ebből a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíjához jogosultsági idő 35 év 89 nap, amelyből a kereső tevékenységgel járó vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonyban a jogosultsághoz szükséges 32 évvel szemben 31 év 81 nap szolgálati időt szerzett. A felperes fellebbezése folytán eljáró Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság az 55-12173/2012/0015 számú határozatával az első fokú döntést helyben hagyta és a felperes fellebbezését elutasította. A határozat indokolása szerint a felperes 2001. november 1-jétől 2005. június 30-áig rokkantsági nyugdíjban részesült és mellette munkát végzett, azonban ennek időtartamát – figyelemmel az 1997. évi LXXX. törvény ekkor hatályos 25.§-ára, valamint az 1997. évi LXXXI. törvény 37.§ (1) bekezdésére – nyugdíj járulék fizetés hiányában szolgálati időként elismerni nem lehetett.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25.§ (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

Az Alaptörvény Alkotmánybíróságról rendelkező részének 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezésre soron kívül, de legkésőbb kilencven napon belül felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. A (3) bekezdés *a)* pontja szerint az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés *b)*, *c)* és *e)* pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést.

Az Alaptörvénynek a Bíróságról rendelkező 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A perbeli esetben a fentiek szerint a bíróságnak az előtte folyamatban lévő perben annak elbírálása során, hogy az alperes jogszerűen utasította-e el a felperes szolgálati idő megállapítása iránti kérelmét a 2001. november 1-jétől 2005. június 30-áig terjedő időszakra, olyan jogszabályi rendelkezést kellene alkalmaznia, amelyek a bíróság megítélése szerint az Alaptörvény alábbi rendelkezéseit sértik:

SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG

XIII. cikk (1) bekezdés:

Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

XV. cikk (2), (4) és (5) bekezdés:

Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

XIX. cikk (4) bekezdés:

Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

A sérelmezett jogszabályi rendelkezés az alábbi okok miatt ellentétes az Alaptörvény fent megjelölt rendelkezéseivel:

A Tny. 37.§ (1) bekezdése a biztosítással járó jogviszony 1997. december 31. napját követő időtartamát abban az esetben ismeri el szolgálati időnek, ha arra az időszakra a nyugdíjjárulékot a biztosítótól levonták.

A bíróság álláspontja szerint a Tny. ezen rendelkezése a 2007. január 1-jéig rokkantsági nyugdíj mellett munkát végző és így járulékalapot képező jövedelmet szerző biztosítottakat hátrányosan különbözteti meg az ilyen társadalombiztosítási ellátásban nem részesülő – fogyatéék nélkül élő – foglalkoztatottakkal szemben, mivel indokolatlanul fosztja meg őket a szolgálati idő szerzésének lehetőségétől.

A vizsgált – 2001. november 1. és 2005. június 30. közötti – időszakban a rokkantsági nyugdíj – mint a saját jogú nyugdíj szolgáltatások egyik típusa – jogosultsági feltételeit a Tny. 23. és 24.§-ai tartalmazzák, mely szerint az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt, az öregségi nyugdíjhoz előírtnál lényegesen kevesebb szolgálati idő esetén is megállapítható a munkaképességét hatvanhét százalékban elvesztett személynek, ha rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a megrokkánás előtti kereseténél. A megváltozott munkaképességű személy a megrokkánás időpontjában megállapított szolgálati ideje alapján volt jogosult az ellátásra, azzal, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése esetén már nem igényelheti az öregségi nyugdíjat. A Tny. – a 23.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti korlátozással – lehetőséget biztosított a rokkantsági nyugdíjban részesülő személyeknek a munkavállalásra, ezáltal jövedelem szerzésére.

Az Alkotmánybíróság a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről szóló 40/2012. (XII. 6.) AB határozatában (a továbbiakban: AB határozat) rögzítette, hogy a rokkantsági nyugellátásra való jog nem alanyi alkotmányos jog, hanem meghatározott feltételek esetén az aktív korúak számára egészségkárosodásuk következtében elszenvedett munkaképesség-csökkenésük miatt kiesett jövedelem pótlására szolgáló vegyes társadalombiztosítási és szociális ellátás.

A rokkantsági nyugdíj tehát nem egyenlő az öregségi – és az azzal egy tekintet alá eső – nyugdíjjal, ez az ellátás ugyanis nem feltétlenül élethosszig tart, nem keletkeztet várományt, ugyanis – a Tny. 30.§ (1) bekezdése alapján – állapotjavulás, vagy rendszeres munkavégzéssel, meghatározott mértékű kereset elérése esetén a rokkantsági nyugdíjra jogosultság megszűnik, és – a jogosultságnak a 30.§ (2) bekezdésében szabályozott feléledését kivéve – az érintett a nyugdíjkorhatár elérésekor csak az öregségi nyugdíjat igényelheti, a Tny. 37.§ (1) bekezdése szerint meghatározott szolgálati ideje alapján.

A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) – a 2001. november 1. és 2005. június 30. közötti időszakban hatályos – 14.§ (1) bekezdése szerint a társadalombiztosítás rendszerében nyújtott ellátások az egészségbiztosítás és a nyugdíjbiztosítás keretében vehetők igénybe. A 18.§ (1) bekezdése tartalmazza, hogy a társadalombiztosítási ellátások fedezetére – mások mellett – a biztosított által fizetett egészségbiztosítási járulék és nyugdíjjárulék, illetőleg a foglalkoztató által fizetett egészségbiztosítási és nyugdíjbiztosítási járulék szolgál. A 25.§ értelmében a saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott személy nyugdíjjárulékot és egészségbiztosítási járulékot nem fizet.

A Tbj. 25.§-ának rendelkezését módosította a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2006. évi CXXI. törvény, amelynek 14.§ (9) bekezdése – 2007. január 1-jei hatállyal – megállapította, hogy a saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott a járulékalapot képező jövedelme után természetbeni egészségbiztosítási járulékot és nyugdíjjárulékot fizet.

A Tbj. ilyen formában történt módosításával a jogalkotó a megváltozott munkaképességű, saját jogú nyugdíjas foglalkoztatottakat lényegében azonos helyzetbe hozta az aktív foglalkoztatottakkal, vagyis – arra az esetre, ha a rokkantsági nyugdíj az öregségi nyugdíjkorhatár előtt megszűnik – számukra is biztosította, hogy a rokkantsági nyugellátás ideje ne „vesszen el”, az beszámítható legyen a szolgálati időbe, illetve a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíjához szükséges jogosultsági időbe.

Az AB határozat kimondta, hogy továbbra is érvényes az az alkotmánybíróági megállapítás, amely szerint „az Alkotmány 70/A.§ (3) bekezdése azt követeli a törvényhozótól, hogy a társadalomban igazságtalanul hátrányos helyzetbe került személyek esélyegyenlőtlenségének kiküszöbölésére különféle intézkedéseket hozzon”.

A jogalkotó a fogyatékkal élőket hátrányosan különböztette meg azzal, hogy elzárta őket a szolgálati idő megszerzésétől, és bár ezt a Tbj. módosításával 2007. január 1-jétől a jövőre nézve orvosolta, a korábbi időszakra vonatkozó intézkedést elmulasztotta. Nincs ugyanis jogszabályi alap a kiesett időszak pótlására, arra a Tbj. nyugellátásra jogosító szolgálati idő szerzésére vonatkozó 34-35.§-ai sem adnak lehetőséget.

„Az alkotmánybíróági gyakorlat szerint az ellenszolgáltatás fejében szerzett, járulékfizetési kötelezettségen alapuló ellátás, mint például a saját jogú öregségi nyugdíj, az özvegyi nyugdíj és a saját jogú hozzátartozói nyugellátás a biztosítási elem miatt tulajdonvédelemben részesül.” (AB határozat)

Azáltal, hogy a saját jogú nyugdíjas foglalkoztatottak nyugdíjjárulék fizetését törvény zárta ki, ugyanakkor a Tbj. 18.§-a alapján a foglalkoztatók kötelezően ezen foglalkoztatottak után is fizettek nyugdíjbiztosítási járulékot, ezen személyek tulajdonhoz való joga is sérelmet szenvedett.

Mindezek alapján a bíróság kezdeményezi a jelen indítványban sérelmezett jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását és az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását.

Budapest, 2014. február 27.

